

Sčítání lidu, domů a bytů 2011

Sčítání lidu, domů a bytů se v České republice uskuteční na jaře 2011. Rozhodným okamžikem, ke kterému sčítání proběhne, bude půlnoc z 25. na 26. března 2011. Poprvé v historii se budou sčítat všechny země EU z nařízení Evropské komise v jeden společný rok. Náklady na sčítání lidu jsou v České republice přibližně 250 Kč na osobu (tedy cca 10 EUR na jednoho obyvatele, což je při tomto způsobu sčítání částka v Evropské Unii obvyklá).

Novinky sčítání lidu 2011

Sčítání lidu, domů a bytů v roce 2011 přinese celou řadu novinek, které souvisejí s tím, jak se vyvíjejí informační technologie, ale také se zkušenostmi z předchozích sčítání:

- Formuláře pružně reagují na vývoj ve společnosti a s tím související legislativní opatření, nově tak přibude např. dotaz na registrované partnerství.
- **Český statistický úřad při sčítání lidu 2011 žádným způsobem nezjišťuje vybavenost domácností ani jejich příjmy a výdaje.** Ve sčítacích formulářích tak nejsou žádné otázky na vlastnictví ledničky, automobilu, chaty, televizoru ani dalších věcí. Z hlediska vybavení domácnosti je pro statistiku důležitá pouze otázka, zda má rodina možnost využívat osobní počítač a připojení k internetu.
- Nově bude možné vyplňovat elektronické sčítací formuláře na internetu a odesílat je on-line nebo prostřednictvím datových schránek. Tento způsob předávání informací patří v současnosti mezi nejbezpečnější vůbec.
- Sčítacími komisaři budou asi v 95 % případů pracovníci České pošty.
- Právníkům osobám bude ČSÚ ve většině případů posílat domovní a bytové listy prostřednictvím datových schránek.
- V době ostrého sčítání v roce 2011 bude všem k dispozici bezplatné telefonní centrum s operátory, kteří budou připraveni pomoci se všemi dotazy o sčítání.
- Na podzim 2010 se ve školách v celé republice uskutečnilo tzv. Minisčítání, ve kterém si mohli žáci a studenti zábavnou formou vyzkoušet práci se statistickými daty a také zjistit, jak jsou tyto údaje užitečné a zajímavé.

Generálka na Sčítání lidu

V České republice se letos od 6. dubna do 7. května uskutečnilo zkušební sčítání lidu. Celkem 6,4 % obyvatel využilo možnost odeslat formuláře elektronicky přes internet, ostatní zvolili klasickou cestu a vrátili formuláře komisařům nebo je posílali poštou.

Pro zkušební sčítání vybrali statistici 0,5 % obyvatel České republiky, aby prověřili všechny potřebné procesy před ostrým sčítáním v příštím roce, otestovali srozumitelnost a přehlednost formulářů a vyzkoušeli nové techniky skenování dat. „Sčítání lidu se na našem území provádí pravidelně od roku 1869. Letos se poprvé v historii testovalo i elektronické vyplňování sčítacích on-line formulářů na internetu, které bude při sčítání příští rok úplnou novinkou,“ upozorňuje místopředseda Českého statistického úřadu Stanislav Drápal. „**Samotné informace z dotazníků nebyly při zkušebním sčítání tím nejdůležitějším, zaměřili jsme se hlavně na srozumitelnost otázek a formulářů.**“

Výstupem byla zpráva, jaké procesy je potřeba pro ostré sčítání zlepšit a kde jsou slabá místa nových systémů.“

Historie sčítání lidu

Sčítání lidu patří k nejstarším statistickým akcím vůbec. Na našem území se soupisy obyvatel tvořily už ve středověku, kdy sloužily panovníkům k vojenským a daňovým účelům. Zpočátku zahrnovaly pouze část populace. Za vůbec nejstarší dochovaný soupis na českém území je považován soupis majetku litoměřického kostela z roku 1058, který je součástí zakládací listiny knížete Svytlahy II. Za významný mezník pak lze označit rok 1753, kdy byl vydán patent císařovny Marie Terezie o každoročním sčítání lidu. Novou kapitolu v historii sčítání obyvatelstva v habsburské monarchii zahájilo sčítání provedené v roce 1754. Poprvé se konalo současně a jednotně na celém území soustátí.

Rozsah informací i kvalita dat se začala významně zvyšovat od roku 1869, kdy se uskutečnilo první moderní sčítání lidu na našem území. Jediné sčítání, které se v novodobé historii Československa nekonalo, bylo v roce 1940 kvůli 2. světové válce.

Ondřej Kubala

tiskový mluvčí projektu Sčítání lidu, domů a bytů 2011

Základní termíny sčítání lidu

- 26. února 2011** Začíná fungovat call centrum pro veřejnost, na bezplatnou linku 800 87 97 02 se mohou lidé obracet s dotazy a nejasnostmi ohledně sčítání každý den od 8:00 do 22:00. Sčítací komisaři začnou zároveň roznášet domácnostem do schránek informační letáky o blížícím sčítání. Zároveň s letákem vhodí komisař do schránky lísteček s návrhem termínu, kdy do dané domácnosti přinese sčítací formuláře. Každá domácnost najde ve schránce letáček nejpozději 6. března.
- 7. března 2011** Sčítací komisaři začínají navštěvovat domácnosti a roznášet formuláře. Každý občan dostane zelený SČÍTACÍ LIST OSOBY. Majitelé a uživatelé bytů dostanou navíc žlutý BYTOVÝ LIST a majitelé či správci domů ještě oranžový DOMOVNÍ LIST. Roznáška formulářů končí 25. března 2011.
- 25./26. března 2011** Půlnoc z 25. na 26. března je tzv. rozhodným okamžikem sčítání. Informace do sčítacích formulářů se vyplňují podle skutečnosti platné v tento rozhodný okamžik.
Příklad: *Pokud se miminko narodilo dvě hodiny po půlnoci, tak ještě nebylo v rozhodný okamžik na světě a do sčítání se nepočítá. Pokud se ale narodilo hodinu před půlnocí, tak bylo v rozhodný okamžik mezi námi a je třeba tuto radostnou novinu do sčítání uvést.*
- 26. března 2011** V tento den je možné začít odevzdávat vyplněné sčítací formuláře. Existují tři základní cesty:
- Internet
 - Předání sčítacímu komisaři
 - Odeslání poštou v obálce nebo odevzdání na kterékoliv poště
- 14. dubna 2011** Do tohoto dne mají všichni podle zákona odevzdat formuláře – ať už je budou odesílat přes internet, poštou v obálce nebo osobně předávat sčítacímu komisaři.

Sčítání lidu krok za krokem

1) Blíží se první návštěva komisaře.

Ještě před tím, než sčítací komisaři začnou roznášet sčítací formuláře, najde každá domácnost ve své schránce letáček se základními informacemi o sčítání lidu. Spolu s tímto letáčkem bude v každé schránce lísteček *Informace o kontaktních osobách a místech*, kde bude uvedeno jméno sčítacího komisaře, který formuláře přinese, číslo jeho průkazu a termín, kdy do domácnosti přijde. Jméno komisaře a číslo obvodu, ve kterém provádí sčítání, bude možné ověřit v každé obci na úřední desce. Čas návštěvy budou volit komisaři nejčastěji v pracovní den v podvečer nebo o víkendu, aby zastihli rodinu doma. Materiály budou komisaři roznášet do schránek od 26. února do 6. března 2011.

2) Jak poznám sčítacího komisaře?

Sčítací komisař se bude při roznosu formulářů prokazovat speciálním průkazem sčítacího komisaře, který bude předkládat při návštěvě v každé domácnosti společně s občanským průkazem. Zároveň bude mít přes rameno modrou tašku s velkým žlutým logem České pošty.

3) Komisaři roznáší formuláře.

Sčítací komisaři navštíví v době od 7. do 25. března každou domácnost v ČR a předají jí dotazníky pro všechny osoby, které tam žijí (včetně návštěv či podnájemníků, kteří budou v době rozhodného okamžiku v domácnosti třeba jen přechodně).

Komisař přinese do domácnosti celkem tři formuláře s vysvětlivkami:

- Zelený sčítací list osoby (každý člověk v domácnosti dostane svůj vlastní)
- Žlutý bytový list (každá domácnost dostane jeden)
- Oranžový domovní list (ten dostanou pouze majitelé nebo správci domů)

Osoba starší 15 let může převzít formuláře pro všechny členy domácnosti. Formuláře vám komisaři předají osobně proti podpisu.

Pokud vás zastihne komisař v místě vašeho trvalého bydliště, bude už na formuláři dopředu předtištěno vaše jméno a příjmení. Pokud vám bude formuláře předávat na jiné adrese, vyplní komisař údaje v hlavičce ručně do prázdného formuláře.

Při předání formulářů se vás komisař zeptá, jakým způsobem budete chtít vyplněné formuláře odevzdat, a nabídne vám tři základní možnosti:

- 1) On-line vyplnění a odeslání na internetu
- 2) Osobní odevzdání komisaři (pokud preferujete tuto cestu, komisař si s vámi hned domluví termín schůzky, kdy přijde formuláře vyzvednout)
- 3) Odeslání poštovní obálkou do P.O.Boxu ČSÚ (pokud vyberete tuto možnost, předá vám komisař předtištěnou obálku formátu A4, žádné poštovné v tomto případě domácnost neplatí)

Pokud komisaře kdokoliv požádá o pomoc s vyplněním, vždy mu vyjde vstříc a pomůže.

Pro cizince a národnostní menšiny budou připraveny vysvětlivky v osmi jazycích (angličtina, němčina, ruština, romština, vietnamština, francouzština, ukrajinština a polština).

2a) Co když se mi navržený termín návštěvy nehodí a nebudu v tu dobu doma?

Pokud vás sčítací komisař nezastihne v avizovaném termínu, vhodí vám do schránky Oznámení o termínu doručení sčítacích formulářů, kde bude opět uvedeno jméno komisaře, číslo průkazu a termín, kdy se dostaví

podruhé. Pokud by vám ani druhý termín nevyhovoval, můžete zavolat na bezplatnou linku 800 87 97 02 a domluvit si jiný čas návštěvy.

Pokud vás pak ani podruhé komisař nezastihne, najdete ve schránce Oznámení o náhradním termínu doručení sčítacích formulářů s informací, že si můžete formuláře vyzvednout na tzv. sběrném místě do 14. dubna. V praxi bude sběrným místem jedna z větších pošt ve vašem regionu.

3) Rozhodný okamžik

Tím je půlnoc z 25. na 26. března 2011. Půlnoc z 25. na 26. března je tzv. rozhodným okamžikem sčítání. Informace do sčítacích formulářů se vyplňují podle skutečnosti platné v tento rozhodný okamžik.

Příklad:

Pokud se miminko narodilo dvě hodiny po půlnoci, ještě nebylo v rozhodný okamžik na světě a do sčítání se nepočítá. Pokud se ale narodilo hodinu před půlnocí, v rozhodný okamžik mezi námi bylo a je třeba jej do sčítání uvést.

Po rozhodném okamžiku začíná sběr formulářů.

4) Sběr vyplněných formulářů

Už při návštěvě komisaře jste se dohodli, jestli vyplníte formuláře on-line, předáte je komisaři osobně a nebo zda je odešlete v obálce. Ať zvolíte kteroukoliv cestu, je nutné odeslat či odevzdat formuláře do 14. dubna 2011.

a) Vyplnění formulářů on-line

Nejjednodušší a nejrychlejší způsob, jak formuláře odeslat, je internet. Od rozhodného okamžiku bude možné na www.scitani.cz vyplňovat a odesílat formuláře on-line.

Abyste mohli vyplnit sčítací formuláře na internetu, potřebujete papírové formuláře, které Vám přinesl sčítací komisař. Na papírových formulářích najdete vpravo dole u čárového kódu dva unikátní kódy (jeden čistě číselný a jeden, který kombinuje čísla a písmena). Těmi se na www.scitani.cz přihlásíte, otevře se vám váš formulář a můžete začít vyplňovat. V závěru kliknete na tlačítko odeslat. Po odeslání obdržíte automatické potvrzení o tom, že formuláře byly statistikům v pořádku doručeny.

Z důvodu co nejvyšší bezpečnosti je pro on-line vyplnění potřeba Adobe Acrobat verze 9.0 a vyšší. Pokud máte na svém počítači nižší verzi, bude přímo na stránkách, kde se formuláře vyplňují, odkaz na bezplatné stažení potřebné vyšší verze Acrobatu.

b) Osobní odevzdání komisaři a pomoc sčítacího komisaře s vyplněním

Pokud jste se se sčítacím komisařem domluvili na osobním odevzdání formulářů, přijde komisař v domluvený čas formuláře vyzvednout. To je také okamžik, kdy vám pomůže s vyplněním, pokud o tuto pomoc požádáte.

Může se stát, že se cokoliv ve vašem programu změnilo a nebudete mít možnost být v domluvený čas doma. Pokud vás komisař nezastihne, najdete ve schránce *Oznámení o termínu sběru vyplněných sčítacích formulářů* s návrhem, kdy se komisař pro formuláře zastaví v termínu novém. Opět bude na tomto Oznámení uvedeno číslo na bezplatnou linku 800 97 87 02, kde je možné navržený termín druhé návštěvy změnit podle vašich potřeb.

Pokud by vás komisař nezastihl ani podruhé, najdete ve schránce obálku formátu A4 s předtištěnou adresou P.O.Boxu a s *Oznámením o náhradním termínu sběru vyplněných sčítacích formulářů*, kde bude popsáno, jak můžete formuláře odeslat v obálce.

5) Když budete potřebovat pomoc

Telefon: **800 87 97 02** bezplatná informační linka projektu Sčítání lidu domů a bytů 2011

(v provozu denně 8 – 22 hod od 26. února do 20. dubna 2011)

e-mail: info@scitani.cz

web: www.scitani.cz

Komisař: Úkolem sčítacího komisaře není pouze roznést a sebrat formuláře, ale také pomoci každému, kdo nebude některé z kolonek rozumět či nebude mít sílu sám formuláře vyplnit. V takovém případě jsou komisaři připraveni nechat si údaje např. od nemocného, staršího či nevidomého člověka nadiktovat a formuláře za ně kompletně vyplní.

Sčítání lidu: bezpečnost na všech frontách

Ochrana osobních údajů a zajištění bezpečnosti všech sbíraných dat, je nejvyšší prioritou, kterou ČSÚ při sčítání lidu má. Celé sčítání lidu připravujeme ve spolupráci s Úřadem pro ochranu osobních údajů, jehož specialisté se účastnili přípravy textu zákona o sčítání lidu včetně dalších právních norem, které se sčítáním souvisejí. Úřad provede také kontrolu zpracování osobních údajů získaných při sčítání.

„Ochrana informací, které lidé do formulářů vyplní, je pro nás velmi důležitá. Bezpečnostní opatření jsme začali připravovat už dva roky před samotným sčítáním a na projektu pracuje několik bezpečnostních specialistů,“ uvádí předsedkyně ČSÚ Iva Ritschelová.

Ochrana sběru dat

Každá z cest, jak je možné vyplněné formuláře odevzdat, je zabezpečena jiným způsobem.

Osobní předání sčítacímu komisaři

- Sčítací komisaři budou pracovníci České pošty, tedy lidé, kteří mají zkušenost a praxi s doručováním peněz i cenných zásilek i s manipulací s osobními údaji.
- Sběrná místa všech formulářů jsou pošty, které jsou pod speciálním čtyřadvacetihodinovým dohledem.
- K dopravě vyplněných formulářů bude Česká pošta používat pouze zabezpečená vozidla a bude s formuláři nakládat jako s cennými zásilkami s mimořádnou ochranou.

On-line vyplnění na internetu

Pro on-line vyplnění sčítacích formulářů je potřeba Adobe Acrobat minimální verze 9.0, který umožňuje vysoký stupeň zabezpečení. Při on-line odesílání je zajištěna maximální ochrana osobních údajů a předávané informace jsou chráněny proti zcizení i neoprávněnému zásahu jakékoliv třetí strany.

Ochrana skenování a zpracování do elektronické podoby

Vyplněné papírové formuláře svezou speciální vozy České pošty do zabezpečeného meziskladu a odtud pak pojedou dál do zabezpečeného skenovacího centra.

Ochrana archivace a vyhodnocení výsledků

Jakmile budou papírové formuláře naskenovány, dojde před samotným zpracováním k jejich anonymizaci. To v praxi znamená, že budou z databází odstraněna všechna jména a rodná čísla. Z výsledků sčítání tak pouze zjistíte, že např. v Bruntále v Jiráskově ulici žije žena, které je 35 let, má dvě děti, každý den dojíždí do práce vlakem do Opavy, vystudovala vysokou školu a narodila se v Ostravě, ale nikdo už nikdy nezjistí, jak se jmenuje, ani jaké má rodné číslo.

Po oskenování budou všechny papírové formuláře uschovány ve speciálně zabezpečených objektech a budou skartovány specializovanou firmou, která má potřebné bezpečnostní certifikáty od Národního bezpečnostního úřadu. Zákon o sčítání lidu říká, že ČSÚ je povinen skartovat papírové formuláře do tří let od rozhodného okamžiku sčítání. V praxi počítá ČSÚ s tím, že papírové formuláře skartuje nejpozději do jednoho roku.

„Na závěr budou naskenované a anonymizované formuláře v elektronické podobě předány k trvalému uložení do Národního archivu,“ doplňuje Iva Ritschelová. *„Bližší informace o zabezpečení jednotlivých fází sčítání lidu nám bezpečnostní specialisté nedovolí z pochopitelných důvodů zveřejnit.“*